

25 pitanja (i odgovora)

za stručnjake o postupcima pri otkrivanju zlostavljanja djece

Važno je da stručnjaci obrate pažnju ne samo na pitanja vezana uz zlostavljano dijete već i na ona koja se tiču njegove obitelji i zlostavljača. Trebaju biti upoznati s funkcioniranjem institucija, službi i pravnih ustanova te sa zakonima o zlostavljanju djece. Stručnjaci su često suočeni s raznim napetostima vezanim uz zakone o prijavljivanju, terapijske ciljeve i stručne etičke norme, kao što je povjerljivost. Preporučljivo je za sve stručnjake da se uvijek posavjetuju s educiranim kolegama kako bi otkrili koje su njihove odgovornosti u specifičnoj situaciji.

Prijavljivanje

Pitanja o prijavljivanju zlostavljanja i zanemarivanja djece su vrlo složena. Svi stručnjaci koji dolaze u svom radu u kontakt s djecom trebali bi dobro poznavati osnovne zakonske regulative s ovog područja u Hrvatskoj. Međutim, mnogi stručnjaci se ustručavaju prijaviti zlostavljanje i zanemarivanje, često zbog svog unutarnjeg sukoba između želje za podnošenjem prijave i želje za očuvanjem dosadašnjeg odnosa s djetetom i njegovom obitelji. Ovaj dio teksta rasvjetljuje odgovornost stručnjaka za prijavljivanje, kao i čitav proces podnošenja prijave.

1. Što sadrži zlostavljanje i zanemarivanje djeteta?

Zbog poteškoća oko određenja zlostavljanja djece, termin zlostavljanje djece nema sasvim dosljednu definiciju. Prije svega, svako ponašanje koje rezultira ozljedama djeteta predstavlja zlostavljanje. Općenito, zanemarivanje i neadekvatna zdravstvena briga predstavljaju oblik zlostavljanja, iako je ovdje ponekad teško odrediti granicu. Intenzivno emocionalno zlostavljanje je također zlostavljanje djece, iako ga je ponekad teško jasno definirati. Emocionalno zlostavljanje u najširem smislu obuhvaća razna ponašanja odraslih prema djetetu, koja su nepovoljna po djetetov emocionalni i psihički razvoj. Ovo uključuje emocionalno povređivanje djeteta, odsutnost pozitivnog pristupa te neprepoznavanje i nezadovoljavanje djetetovih potreba (npr. grubo kritiziranje, vrijeđanje, odbacivanje, manipuliranje,

ismijavanje, prevelika očekivanja, zastrašivanje, ignoriranje, sramoćenje, isključivanje djeteta, podmićivanje, pretjerani pritisak na dijete). Čest oblik emocionalnog zlostavljanja predstavlja manipulacija dječjim osjećajima od strane odraslih osoba sa svrhom rješavanja nekih vlastitih problema (npr. rastave braka) te svjedočenje nasilju u obitelji iako nije izravno žrtva tog nasilja.

Fizičko zlostavljanje uključuje ponašanja prema osobi mlađoj od 18 godina koja rezultiraju rizikom za ozbiljno povrjeđivanje, smrt ili teške fizičke posljedice. Uključuje batine, udarce rukama, nogama i predmetima po tijelu, pljuske, davljenje, čupanje kose, guranje na pod, vezivanje, gašenje opušaka po tijelu, trovanje i drugo. Fizičko zlostavljanje uzrokuje različite ozljede uključujući modrice, opekline, prijelome kostiju, unutarnje ozljede i oštećenja mozga. U najekstremnijim slučajevima može uzrokovati smrt.

Seksualno zlostavljanje odnosi se na svaki seksualni kontakt između djeteta i barem 5 godina starije osobe (odraslog ili adolescenta). Događa se kad odrasli ili adolescent dijete navodi, prijeti, zavodi ili prisiljava na bilo koju vrstu seksualnog kontakta. Može imati oblik dodirivanja i milovanja djeteta po intimnim dijelovima tijela, traženja djeteta da dodiruje i/ili ljubi odraslog, ljubljenja u usta i po tijelu, izlaganja seksualnim/pornografskim sadržajima, uključivanja djeteta u seksualne aktivnosti (oralni, genitalni i analni spolni odnos), navođenja da promatra seksualne aktivnosti, dječje pornografije te davanja sugestivnih seksualnih komentara djetetu. Seksualno napastovanje od strane maloljetnika može se također prijaviti kao zlostavljanje, ali ovisi i o tome koja je dob zlostavljača i žrtve i kakvo je specifično zlostavljajuće ponašanje. Smatra se da zlostavljač treba biti barem 5 godina stariji od žrtve kako bi se čin smatrao zlostavljanjem. Također su zakonske posljedice teže ukoliko je maloljetnik u vrijeme zlostavljanja bio mlađi od 14 godina.

Zanemarivanje predstavlja nezadovoljavanje djetetovih osnovnih potreba poput odgovarajuće hrane, odjeće, grijanja, medicinske skrbi i školovanja, pri čemu roditelj ili skrbnik ima mogućnosti za njihovo zadovoljenje. Također, zanemarivanje predstavlja i ostavljanje djece koja su premlada da se brinu o sebi same kod kuće, ili prepuštanje djece neadekvatnom nadzoru.

2. Tko treba prijaviti zlostavljanje i zanemarivanje djeteta?

Prema Obiteljskom zakonu svatko je dužan obavijestiti centar za socijalnu skrb o kršenju djetetovih prava, a posebno o svim oblicima tjelesnog, duševnog ili spolnog nasilja, zanemarivanja ili nemarnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja djeteta. Centar za socijalnu skrb dužan je odmah po primitku takve obavijesti ispitati slučaj i poduzeti mjere za zaštitu djetetovih prava. To može biti susjed, član obitelji ili neka treća osoba, a svakako na taj način postoji obveza i dužnost svakog stručnjaka koji radi s djecom da prijavi svako ovakvo ponašanje te posebno zlostavljanje. Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, zdravstveni djelatnik, djelatnik socijalne skrbi, psiholog, socijalni radnik, socijalni pedagog i djelatnik odgojno-obrazovne ustanove dužni su policiji ili nadležnom općinskom državnom odvjetništvu prijaviti nasilje u obitelji za koje su doznali u obavljanju svoje dužnosti. Ukoliko stručnjak ima neka saznanja o mogućem zlostavljanju djeteta, a tome nije obavjestio nadležne institucije, može kazneno odgovarati zatvorskom kaznom od tri mjeseca do tri godine, a snosi i strukovne sankcije. U mnogim državama, svi stručnjaci raznih zanimanja imaju dužnost prijaviti zlostavljanje djeteta, bez obzira na to je li njihovom poslu rad s djecom primaran.

3. Ako prijavim, kršim li odnos povjerenja?

Povjerenje je profesionalna ili zakonska dužnost zadržavanja informacija dobivenih od klijenta/djeteta. Prijavljivanje zlostavljanja djeteta gotovo uvijek zahtjeva da prekršimo povjerljivost. Po zakonu, dužnost prijavljivanja ima prednost pred dužnosti zadržavanja informacija. Stoga je preporučljivo da, ako radimo s djetetom, upozorimo dijete da ćemo, ako saznamo da je situacija u kojoj se nalazi opasna i ugrožavajuća za njega, morati obavijestiti nadležne službe i osobe koje će mu pomoći. Djeca to najbolje razumiju ako im kažemo da je sve što govore povjerljivo, ali da je naša odgovornost kao odrasle osobe da ne čuvamo tajnu koja se odnosi na nečiju ugroženost (bilo da se radi o ugroženosti njihovog ili tuđeg života, ili mogućeg zlostavljanja).

4. Pod kojim uvjetima moram prijaviti zlostavljanje djeteta?

Imajući u vidu opću obvezu svakog da prijavi zlostavljanje djeteta dovoljno je da je osoba, pa tako i stručnjak koji radi s djetetom, zaprimila informacije ili doznala neke činjenice koje sugeriraju ili navode na to da je dijete zlostavljano. Pri procjeni i donošenju odluke o prijavi dovoljno je da postoji opravdana sumnja na zlostavljanje - čak i ukoliko stručnjak nema dovoljno informacija da bi bio posve siguran u to. Za prijavu zlostavljanja djeteta nije nužna tzv. osnovana sumnja u kaznenopravnom smislu koja je potrebna za pokretanje kaznenog postupka, dovoljno je da postoji i niži stupanj vjerojatnosti da je dijete zlostavljano, te je u tom slučaju dužnost stručnjaka da događaj i okolnosti prijavi. Dužnost prijavljivanja zlostavljanja djeteta odnosi se na sve situacije u kojima smo na neki način zaprimili informacije koje sugeriraju da je dijete zlostavljano.

5. Kako da podnesem prijavu, i koje informacije moram otkriti kad prijavljujem zlostavljanje?

Prijava se može podnijeti nadležnom centru za socijalnu skrb, odsjeku maloljetničke delinkvencije u nadležnoj policijskoj upravi, a može se podnijeti neposredno općinskom ili županijskom državnom odvjetništvu. Od vrste i težine kaznenog djela koje se prijavljuje ovisi hoće li za postupanje u konkretnom slučaju biti nadležno jedno ili drugo državno odvjetništvo. Ako se zlostavljanje prijavi centru za socijalnu skrb ili policiji oni će podnesenu prijavu uz obavijesti koje su povodom nje prikupili dostaviti državnom odvjetništvu. Ukoliko stručnjak dostavi prijavu o zlostavljanju nenadležnom državnom odvjetništvu nije bitno pogriješio, jer će u tom slučaju ono prijavu ustupiti na postupanje nadležnom državnom odvjetništvu. Ove institucije (tj. njihov broj telefona) evidentirane su u telefonskom imeniku, a informacije o njima možete dobiti i na Hrabrom telefonu (broj 0800 0800).

U pogledu sadržaja prijave za nju nije propisana neka posebno kruta forma, ali je potrebno navesti tko prijavljuje, protiv koje osobe je podnesena prijava sa svim njegovim osobnim podacima koji su poznati stručnjaku, ime i starost djeteta koje je zlostavljano, a koje je u ulozi oštećenog, sve utvrđene činjenice i okolnosti iz kojih proizlazi sumnja na zlostavljanje. Potrebno je što točnije naznačiti vremensko razdoblje kad se ono dogodilo ili događalo ako je trajalo određeno vrijeme, dokumentacija - primjerice liječnička ili psihologijski nalaz iz kojeg proizlaze te činjenice, kao i navesti podatke o osobama za koje je stručnjak saznao da su bili upoznati ili imaju nekih saznanja o događaju, a koji u postupku eventualno mogu biti svjedoci. Preporučljivo je i navesti zaključak ili stav stručnjaka o stanju djeteta kao i preporuke za njegov tretman ili zaštitu, ukoliko stručnjak zaključi da je potrebno. Prijava se preporuča podnositi pismenim putem, no dobro je i osobno kontaktirati sa stručnjakom iz tih institucija kako bi se razmijenilo što više informacija.

Primjer mogućeg teksta prijave (izmišljeni slučaj):

“Obaviještavamo Vas o sumnji na seksualno zlostavljanje maloljetne N.N. (adresa: xxxxxxxx yy), od strane njenog ujaka, B.B. (adresa: xxxxxxxxxx yy). Dana 23.09.2003.g. u našu ustanovu obratila se za pomoć majka djevojčice, nakon što joj se kćer povjerila da ju je u periodu od prethodne tri godine ujak prisiljavao na različite spolne aktivnosti. Proveden je razgovor s djevojčicom i majkom, u kojem je djevojčica navela da se zlostavljanje događalo vikendima koje je provodila u ujakovoj kući, na način da ju je najprije počeo dodirivati preko odjeće, govoriti da je lijepa, i da će “joj pokazati jednu igru”, a zatim nagovarati da se skine. Također navodi da bi, kad bi ostali sami, zaključao sobu, počeo je ljubiti, dodirivati ispod odjeće, po spolovilu i grudima i tražiti da ona njega dodiruje po spolovilu. Opisuje kako se bojala nekome reći jer ju je bilo sram, a zaprijetio joj je kako će, ako nekom kaže, sve poubijati i ići u zatvor. Molimo Vas da ispitajte slučaj i poduzmete mjere obiteljsko-pravne zaštite djevojčice. “

Ili:

“Dana 08.07.2002. na našoj je SOS-liniji zaprimljen poziv, kojim nas je nazivateljica obavijestila o sumnji na tjelesno i emocionalno zlostavljanje maloljetnog K.K. (adresa: xxxxxxxx yy) starog 9 godina, od strane njegovih roditelja. Nazivateljica navodi kako vrlo često viđa dječaka s modricama na raznim dijelovima tijela, različite starosti, a puno je puta vidjela majku kako ga na javnom mjestu udara. Iz stana u kojem živi dječak, navodi, često se čuju zvukovi svađe i razbijanja predmeta, vikanje i plač te nazivateljica sumnja da dječak često svjedoči i obiteljskom nasilju. Također je rekla da se dječak znao požaliti kako dobiva batine remenom. Molimo Vas da ispitajte slučaj i poduzmete mjere zaštite mentalnog zdravlja dječaka.”

Tekst prijave ne mora biti jako detaljan, ali je dobro navesti što više detalja kojih se stručnjak sjeća.

6. Hoću li snositi posljedice ako ne prijavim zlostavljanje?

Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, zdravstveni djelatnik, djelatnik socijalne skrbi, psiholog, socijalni radnik, socijalni pedagog i djelatnik odgojno-obrazovne ustanove koji policiji ili nadležnom općinskom državnom odvjetništvu ne prijave nasilje u obitelji za koje su doznali u obavljanju svoje dužnosti čine prekršaj kažnjiv novčanom kaznom. Osim toga, službena ili odgovorna osoba koja ne prijavi teže kazneno djelo za koje je saznala obavljajući svoju dužnost, a u to se ubraja i zlostavljanje djeteta čini i kazneno djelo te za ne prijavljivanje može biti kažnjena novčanom kaznom ili kaznom zatvora od tri godine. Također, nije pod određenim uvjetima isključeno da stručnjaci koji ne prijave zlostavljanje mogu biti tuženi i u građanskoj parnici pokrenutoj od strane djeteta, ako je dijete primjerice ozlijeđeno i trpi posljedice uslijed konstantnog zlostavljanja, a koje se moglo izbjeći ili spriječiti pravovremenom prijavom. Stručnjak također može biti izložen pritužbama, prijavama i snositi posljedice unutar svoje struke u okviru svojih udruženja i komora. Naime, ukoliko je kodeksom udruženja ili komore predviđeno da ne prijavljivanje zlostavljanja djeteta predstavlja kršenje kodeksa, stručnjaku u njemu može biti ugroženo i članstvo, a nije naodmet napomenuti da će stručnjaku koji postupa protivno zakonu i kodeksu njegove struke biti trajno narušen profesionalni ugled.

7. Mogu li imati neprilika ako prijavim? Može li me tužiti osoba koju sam prijavio/prijavila?

U nekim zemljama, zakonodavac smatra osobu koja prijavljuje zlostavljanje djeteta “nezlonamjernom” te ona ima imunitet od krivičnog gonjenja od strane osobe koja je

prijavljena, ako je prijava podnešena s dobrom namjerom i s razumnim osnovama. U drugim pak državama, među kojima je i Hrvatska, načelno svatko može tužiti ili prijaviti osobu, pa tako i stručnjaka koji ga je prijavio za neku protupravnu radnju. Međutim imajući u vidu da za podnošenje prijave postoji zakonska obveza stručnjaka, nema opasnosti da bi se takva prijava ozbiljno tretirala i shvatila, osim naravno ako bi se radilo o lažnom prijavljivanju. Pri tome treba naročito imati u vidu, i to ponavljamo, da se kod podnošenja prijave ne radi o tvrdnji stručnjaka da je netko zlostavljač, već samo o tome da postoji mogućnost da je tome tako, a odluku o tome da li je netko zlostavljač ili ne konačno donosi sud.

8. Moram li prijaviti svaki slučaj zlostavljanja djeteta?

Da, bezuvjetno, postoji obveza prijavljivanja od strane stručnjaka u svakom slučaju kada postoji opravdana sumnja da se zlostavljanje događa, bilo emocionalno, fizičko ili seksualno, bilo da su djeca svjedoci nasilja u obitelji, bilo da je dijete na bilo koji način zanemareno. Stručnjak treba prijaviti opravdanu sumnju na zlostavljanje, a ostalim službama kao centru za socijalnu skrb i policiji treba prepustiti da provode radnje za koje su nadležni i da o tome prikupljaju potrebne činjenice i dokaze, a konačnu odluku o tome da li će se postupak voditi donosi državno odvjetništvo, a o tome da li je zlostavljanje počinjeno odluku donosi sud. Činjenica da kasnije u određenoj fazi postupka može doći do odbačaja kaznene prijave, do obustave kaznenog postupka ili eventualno do oslobađajuće presude protiv zlostavljača, ne trebaju i ne smiju obeshrabrivati stručnjake da opravdanu sumnju na zlostavljanje ne prijavljuju, budući kasniji tijek postupka u smislu principa kaznenog prava ima svoje posebne zakonitosti, što sve ne umanjuje obvezu prijavljivanja.

9. Moram li prijaviti sumnju ako je zlostavljač uključen u tretman ili ako vjerujem da će prijavljivanje činiti više štete nego koristi?

Dužnost da se prijavi zlostavljanje djeteta ne ovisi o tome je li zlostavljač uključen u tretman ili ne, niti ovisi o tome kakav mi mislimo da će utjecaj prijave imati bilo na njega, bilo na dijete, bilo općenito. Sve dok zlostavljanje ostaje tajna dijete nije zaštićeno.

10. Kakav će biti odgovor na moju prijavu?

Ako je prijava podnesena centru za socijalnu skrb on je dužan poduzeti sve mjere radi zaštite djeteta, a u tu se u prvom redu misli na osiguranje sigurnosti djeteta. Centar za socijalnu skrb bi trebao odmah provjeriti uvjete u kojima dijete živi, pod kojim okolnostima dolazi ili je došlo u kontakt sa zlostavljačem te poduzeti sve mjere da se otklone sve situacije da bi dijete nadalje sa njime dolazilo u kontakt. Što će konkretno biti učinjeno, zavisi o nizu okolnosti - npr. o tome je li dijete doživjelo zlostavljanje od strane nepoznate osobe ili pak od poznate s kojom ne živi u zajedničkom domaćinstvu, ili pak od poznate osobe primjerice srodnika s kojim živi u zajedničkom domaćinstvu, o tome tko su članovi domaćinstva djeteta i kakvu mu podršku i sigurnost mogu pružiti.

Na osnovi prijave, može se čak dogoditi da će dijete biti smješteno izvan obitelji dok se ne osigura siguran povratak kući, a ukoliko je član obitelji zlostavljač može se prema nedavno donešenom Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji zatražiti i izreći jedna od zaštitnih mjera kao zabrana približavanja žrtvi nasilja ili udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora. Može se dogoditi da se roditeljima odredi nadzor nad vršenjem roditeljske skrbi, uputiti ih se na adekvatnu terapiju ili ih se obaveže na uključivanje djeteta u stručni tretman. Prijava koja je dostavljena centru za socijalnu skrb ili policiji mora se proslijediti nadležnom državnom odvjetništvu koje kao organ nadležan za gonjenje počinitelja kaznenih djela te u

slučaju postojanja "osnovane sumnje" može tražiti pokretanje istražnog postupka protiv zlostavljača, a za pojedina kaznena djela u vezi zlostavljanja djece ukoliko činjenice daju za to dovoljno osnova može se neposredno podignuti optužni prijedlog koji se dostavlja sudu. U protivnom, ukoliko po ocjeni državnog odvjetnika nema dovoljno činjenica i okolnosti koje opravdavaju postojanje "osnovane sumnje" za pokretanje kaznenog postupka, državni odvjetnik u fazi postupka kaznenu prijavu može odbaciti iz razloga određenih zakonom (primjerice - nema dovoljno dokaza, prijavljeno djelo nema obilježja kaznenog djela ili ne postoje određene procesne pretpostavke za kazneni pogon, primjerice radi zastare). Ukoliko se optužni prijedlog, ili u određenim slučajevima optužnica, protiv zlostavljača podigne, tada se o kaznenoj odgovornosti počinitelja odlučuje na glavnoj raspravi pred sudom koji o tome konačno odlučuje. U kaznenom postupku je za očekivati da će stručnjak koji je prijavio zlostavljanje biti pozvan na sud kao svjedok i tada je dužnost stručnjaka da se pozivu i odazove i da istinito svjedoči o svemu što mu je poznato o događaju.

Nošenje s razotkrivanjem

Kad stručnjak saznaje podatke o zlostavljanju, njegova je prva reakcija vrlo važna i određuje daljnji proces. Ovaj dio teksta obrađuje neka pitanja koja je važno razmotriti kad se suočimo s razotkrivanjem.

11. Trebam li razmotriti neka pitanja s djetetom prije razotkrivanja?

S obzirom na to da će zaprimanje informacija o zlostavljanju zahtijevati, u većini slučajeva, kršenje povjerljivosti informacija, dobro je unaprijed, u razgovoru s djetetom, ako s njim redovito radite, uvrstiti i razgovor o situacijama u kojima ćete morati prekršiti povjerljivost (npr. zlostavljanje, obveza na zaštitu, očuvanje nečijeg života itd.), na način koji neće uplašiti dijete i djelovati da se ono zatvori. Ponekad postoje okolnosti u kojima bi ovakvo određivanje unaprijed moglo obeshrabriti dijete da progovori o zlostavljanju, ako misli da će ovo otkrivanje automatski rezultirati prijavljivanjem. Ipak, ni u kojem slučaju ne možemo izbjeći zakonske odredbe, niti se dogovoriti s djetetom da nećemo prijaviti zlostavljanje na koje sumnjamo.

12. Kako da postupim u slučaju kad dijete otkrije da ga zlostavlja roditelj?

Postoji nekoliko načina na koje dijete najčešće razotkrije zlostavljanje.

1. Može reći slučajno, bez namjere da kaže. Djetetu se može omaknuti da kaže nešto bez stvarne namjere. Odrasli moraju biti pažljivi s ovakvim načinom otvaranja i postupati vrlo osjetljivo jer dijete možda nije spremno o tome govoriti. Može negirati da se išta dogodilo. Potrebno je uvjeriti dijete da je sigurno i umiriti ga, pokazati da mu vjerujemo, prije nego što bude spremno iznositi detalje.

2. Drugi tip razotkrivanja je kad se dijete namjerno nekome povjeri. To se može dogoditi kad dijete dobije neke informacije o zlostavljanju djece, npr. nakon što u školi ili na televiziji čuje da se zlostavljano dijete treba povjeriti bliskoj osobi. Ili ako gleda film s tom tematikom. Ili ako želi zaštititi mlađe dijete. U adolescenciji se, nakon godina zlostavljanja, može osnažiti dovoljno da to i kaže, ili može željeti time zadobiti veću kontrolu. Kad se dijete povjeri s namjerom, obično je tada sposobno dati jasne informacije i nije previše zaplašeno. Tada je moguće pažljivo razgovarati s djetetom i angažirati stručnjake da pomognu djetetu.

3. Najčešće, razotkrivanje tajne ipak započinju odrasle osobe, a ne djeca. To su situacije u kojima odrasli prepoznaju znakove i simptome te pitaju što se događa. U tom slučaju dijete je u konfliktu između želje da kaže kako bi mu se pomoglo, i želje da zaštiti zlostavljača.

4. Četvrti tip razotkrivanja se često zanemaruje. Kad razmišljamo o otkrivanju, zamišljamo djecu koja iznose tajnu. Ali i odrasli mogu iznijeti takve tajne. Kad odrasli kaže tajnu, npr. o seksualnom zlostavljanju koju je čuvao od djetinjstva, on/ona također može imati iste strahove i brige kao i dijete. Institucije sistema trebaju adekvatno odgovoriti na razotkrivanje kod odraslih, i pri tome treba voditi računa da zlostavljač možda još uvijek zlostavlja neko dijete ili djecu, pogotovo ako je unutar obitelji.

U većini slučajeva djeca povjeravaju odraslima manje probleme, no važno je pokazati spremnost i volju da ih se sasluša. Ukoliko dijete povjeri ozbiljan problem poput zlostavljanja, prva će reakcija odrasle osobe uvelike odrediti koliko će dijete reći i kako će se osjećati nakon toga. Ovdje je sažeti prikaz kratkih savjeta za odrasle kojima se zlostavljano dijete povjeri:

- * Pronađite mirno mjesto za razgovor.

- * Iako je takva situacija teška za svaku osobu, važno je da ostanete mirni i puni razumijevanja.

- * Djeca su često uplašena ili zabrinuta za osjećaje odraslih i boje se da ih ili neće više voljeti, ili da će biti ljuti radi toga što im se dogodilo. Razuvjerite ih.

- * Vjerujte im. Djeca vrlo rijetko lažu o zlostavljanju.

- * Saslušajte ih, ali nemojte ih tjerati da kažu više o tome ukoliko sama nisu spremna. Recite im da ste tu za njih, da Vam je drago da su Vam se povjerila i da je vrlo hrabra odluka pričati o tome.

- * Djecu nikada ne treba okrivljavati za bilo koji oblik zlostavljanja ili zanemarivanja. Jedan od načina koji im može olakšati povjeravanje je objašnjenje da je s njima sve u redu, no da nije u redu to što im je zlostavljač napravio.

- * Ako je potrebno potražite psihološki savjet putem Hrabrog telefona (0800 0800), obratite se policiji, centru za socijalnu skrb ili liječniku.

13. Kako pomoći djetetu pri razotkrivanju?

Razotkrivanje zlostavljanja, naročito seksualnog zlostavljanja je proces. Seksualno zlostavljana djeca rijetko ispričaju cijelu priču odjednom. Dijete priča dijelove priče, i provjerava je li sigurno reći više. Djetetu je potrebno da osjeti da mu se vjeruje prije nego što spomene nove detalje. Djeca prilično dobro znaju kad je sigurno razgovarati s odraslima. No, ponekad će dijete reći i kad nije sigurno i kad ga odrasli nastoje uvjeriti u suprotno. Dok odlučuju je li sigurno reći, djeca mogu negirati da se bilo što dogodilo ili umanjivati to što se dogodilo. Zbog toga je veoma važno da djetetu stalno govorimo da mu vjerujemo i da je u redu da nam to kaže.

Djeca se mogu bojati izreći detalje jer se sjećaju zlostavljačevih prijetnji. Odrasli često niti ne razumiju kako ove prijetnje utječu na djecu te im zbog toga niti ne pruže dovoljno razumijevanja. Djeca se ponekad ne sjećaju dovoljno jasno zlostavljanja, naročito seksualnog, ako su se za vrijeme tog bolnog iskustva nastojala "odvojiti" od situacije i potisnuti je. Dosjećanje djece je drugačije nego kod odraslih te mogu biti zbunjena glede vremena i datuma. No, svaki put kad dijete govori o tome, ono ponovo proživljava osjećaje koje je proživljavalo za vrijeme zlostavljanja. To čini razotkrivanje vrlo bolnim i dijete može biti u otporu da o tome ponovo i ponovo govori.

Često se na djecu vrši pritisak da povuku svoju priču. Ako roditelji ne vjeruju djeci, mogu sugerirati da su djeca izmislila priču. Čak i ako roditelji vjeruju, za dijete može biti teško razgovarati o tome sa stručnjacima pomagačkih struka. Ponekad dijete može misliti da mu je bilo lakše podnijeti samo zlostavljanje nego sve probleme koji su nastali nakon razotkrivanja.

Kad Vam se dijete povjeri pokušajte mu reći:

- * da mu vjerujete (iako za vas to može biti teško prihvatljiv dio)
- * da ne osuđujete dijete bez obzira na okolnosti, jasno mu recite da dijete nije krivo kada se nešto tako dogodi
- * da shvaćate / razumijete kako mu je teško o tome govoriti
- * da Vam je drago što Vam je to reklo i povjerilo Vam se
- * da Vam je žao što mu se to dogodilo
- * da nitko nema pravo zlostavljati djecu

Mogli biste i reći: “Vidim kako se osjećaš i pomoći ću ti da prođeš kroz to.” Važno je ne davati obećanja koja ne možemo održati. Npr. nikako se ne preporuča obećati da nikome nećete reći, da će sve biti u redu, niti možete obećati da zlostavljač neće ići u zatvor. Pokušajte biti mirni. Nastojte se ne naljutiti. Ponekad je to vrlo teško. Ako se naljutite na zlostavljača vodite računa o tome da dijete shvati da niste ljutiti na njega.

U većini slučajeva, ovo otkriće bit će za dijete emocionalno teško iskustvo te je ovo važno imati na umu. Uvjerite dijete da će ono što kaže biti shvaćeno ozbiljno i da Vam je drago što Vam je dijete iskazalo povjerenje. Objasnite djetetu da će u idućim koracima biti važno obavijestiti službe za zaštitu djece. Važno je da dijete shvati da je njegova sigurnost sad primarna i da uključujemo ove službe kako bismo mu pružili tu sigurnost.

Također je važno da, ako niste iskusni u vođenju razgovora sa zlostavljanim djetetom ili se u tom osjećate nesigurno, ne mislite da morate “izvlačiti” iz djeteta što više informacija i postavljati puno pitanja. Saslušajte dijete i budite uz njega kao podrška, sastavite prijavu i kontaktirajte odgovarajuće službe, a nadležne će osobe (djelatnici policije, vještaci) provesti daljnju obradu.

14. Kako će reagirati roditelji djeteta?

Djeca često brinu kako će reagirati njihovi roditelji. Centar za socijalnu skrb može zahtijevati da osoba koja prijavljuje ne obaviješta članove obitelji da je prijava podnesena. Kad to nije slučaj, mnogi stručnjaci kontaktiraju obitelj i obavijeste ih kako je podnesena prijava. U razgovoru s roditeljima, često je cilj pripremiti ih za sve ono što slijedi, ponuditi im podršku i mogućnost rada na problemu s cijelom obitelji. Reakcije roditelja mogu varirati od olakšanja do ljutnje. Obično je prva reakcija obitelji poricanje i nevjerica. Ponekad dijete može pomoći u tome da se predvidi kako bi roditelji mogli reagirati. Važno je da stručnjak ostane unutar svoje uloge i ne “postane istražitelj ili sudac” u ovakvoj situaciji. Roditelje je dobro informirati o tome što zakon nalaže stručnjacima u ovakvim situacijama te kako je osnovni cilj prijave zaštita djetetove dobrobiti.

15. Kako da postupim u slučaju kad dijete otkrije da ga zlostavlja osoba koja nije član obitelji?

Postupak prijavljivanja identičan je postupku kada se sazna za zlostavljanje djeteta u bilo kojem drugom slučaju, kako u odnosu na organe kojima se prijavljuje tako i u odnosu na sadržaj prijave, koji moraju postupati s prijavom na identičan način. Dijete koje se povjeri treba odgovarajuću podršku. Reakcije roditelja mogu biti raznolike - od pružanja podrške do nevjerovanja vlastitom djetetu. Roditelji obično pružaju više podrške djetetu kada se otkrije zlostavljanje od strane osobe koja nije član obitelji. U prvim kontaktima s roditeljima, objasnite im da će njihovo pružanje podrške djetetu smanjiti traumatski utjecaj na dijete. Savjetujte im da ne okrivljavaju dijete i ako je potrebno, podučite ih o utjecaju kojeg odrasli imaju nad djecom. Neki se roditelji mogu osjećati krivima i odgovornima što se zlostavljanje

dogodilo. U većini slučajeva, roditeljima će također biti potrebna podrška i savjetovanje o utjecaju traumatskih iskustava na žrtvu i sve članove obitelji. Bit će potrebno neko vrijeme da se obitelj oporavi i nastavi živjeti mirno, a nekim će roditeljima trebati i stručna psihoterapijska pomoć.

Neke moguće posljedice prijavljivanja

Mnogi stručnjaci su zabrinuti zbog mogućih negativnih posljedica prijavljivanja zlostavljanja na terapijski odnos, obitelj, školsko okruženje i vlastiti profesionalni status. Prijavljivanje zlostavljanja može uzrokovati probleme djetetu, obitelji te školi i drugim uključenim institucijama. Ovaj dio teksta bavi se nekim problemima koji se javljaju nakon prijavljivanja.

16. Koje su moguće posljedice za dijete, obitelj i terapijski odnos nakon razotkrivanja i prijavljivanja?

Dobro je biti pripremljen na prve negativne reakcije svih uključenih osoba kao i neke negativne posljedice na eventualni terapijski proces, ako je započet prije otkrivanja. Razotkrivanje i sve ono što slijedi predstavljaju kriznu situaciju za obitelj, i većina obitelji na taj način i reagira. Za većinu, razotkrivanje i prijava omest će postojeće odnose među članovima obitelji, a napori da se uspostavi prijašnja ravnoteža tih odnosa slijedit će i sve ostale načine sučeljavanja s nastalom krizom prilikom razotkrivanja i prijave. Ponekad ovi poremećaji u obitelji povećavaju prijašnje napetosti koje su već vodile raspadu obitelji. Važno je biti svjestan i razumjeti da će obitelj možda još dugo vremena imati problema. Stručnjak ima važnu ulogu pružanja podrške obitelji i može ih upoznati s resursima koji već postoje u zajednici, npr. centrima za pomoć žrtvama, besplatnim savjetovalištim, crkvenim/vjerskim grupama i drugim sustavima podrške.

17. Koji su pozitivni utjecaji podnošenja prijave na dijete i čitavu obitelj?

Podnošenje prijave ima mnoge pozitivne utjecaje na dijete i čitavu obitelj. Prvo, osigurana je sigurnost i zaštita djeteta, i ono može napokon prestati živjeti u stalnom strahu od ponovnog zlostavljanja. Drugo, obiteljima se pruža mogućnost da dobiju pomoć, koju žele ili trebaju. U terapijskom procesu može se spriječiti razvoj raznih simptoma i poremećaja koji se tipično javljaju nakon kroničnog zlostavljanja, i dijete može početi učiti kako živjeti kao zdrava, sigurna i sretna osoba. Treće, za obitelji koje su već u terapijskom procesu, može se osnažiti povezanost s terapeutom, zbog jačanja povjerenja. Četvrto, energija i fokus tretmana koji se provodi mogu prijeći na pomaganje obitelji da se oporavi i ozdravi, a ne da više sakriva tajnu. Peto, dijete će se osjećati sigurnije u okolini u kojoj je tajna razotkrivena (u školi ili kod kuće), jer su poduzete mjere kojima je ukazano povjerenje djetetu.

18. Koji su osobni faktori koje moramo uzeti u obzir pri razotkrivanju i prijavljivanju?

Važno je znati vlastite stavove o zlostavljanju djece i vrijednosti vezane uz integritet i granice obiteljskog funkcioniranja. Moguće je da će neki osobni stavovi stručnjaka biti u neskladu s prepoznavanjem i prijavljivanjem zlostavljanja i zanemarivanja (npr. "Ponekad se jedino batinama može djeci nešto dokazati"; "I mene su tukli, pa sam u redu.", ili "Dobro je djecu u obitelji podučiti seksualnosti, nema ničeg lošeg u pokazivanju golog tijela.")). Ako npr. stručnjak kaže obitelji da je potrebno prijaviti zlostavljanje, osjećajući pritom ambivalenciju ili nesigurnost, koju i iskazuje, obitelj može ovo osjetiti i ostati pri uvjerenju da ne treba prijaviti. Kad je stručnjak i sam osobno uvjeren da slučaj treba prijaviti, i to jasno prezentira obitelji, cijeli će proces biti lakši i djelotvorniji za sve uključene. Iako osobno iskustvo zlostavljanosti i zanemarenosti ne rezultira biranjem pomagačkih zanimanja, važno je da osoba preispita svoja osobna pitanja i obiteljsku povijest te svoj osjećaj eventualne nelagode u

kontakta s problemom zlostavljanja. Stoga se za psihologe (i ostale stručnjake ovog područja) preporuča redovito savjetovanje i supervizija. Stručnjaci mentalnog zdravlja imaju i etičku obavezu poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurali da njihova prošlost i iskustva ne utječu na njihovu stručnu kompetentnost.

Psihologijska procjena zlostavljane djece

Psihologijska obrada i procjena traumatiziranosti djece koja su bila zlostavljana visoko je specijalizirana vještina koja zahtijeva educiranost i stalnu superviziju. Ipak, ponekad stručnjacima koji rade s djecom jednostavno iskrsnu slučajevi zlostavljanja tijekom svakodnevnog rada, koji možda i nije usko vezan uz zlostavljanje, i to nije moguće spriječiti. Stoga, vrlo je važno da budemo stalno svjesni potrebe da usavršavamo svoja znanja na ovom području.

19. Koje su osobine i simptomi djeteta koje je zlostavljano?

Ovo je vrlo složeno pitanje koje ćemo ovdje samo sažeto obuhvatiti. Djeca koja su emocionalno, fizički ili seksualno zlostavljana mogu imati simptome, koji često, ali ne uvijek, mogu biti prepoznati od strane iskusnog stručnjaka mentalnog zdravlja. Kad postoje tjelesni znakovi zlostavljanja (poput modrica, rana, ugriza, opekline, iščupane kose, spolne bolesti i drugog), većinom je lakše prepoznati da je dijete zlostavljano, no u većini slučajeva ovakvi vidljivi znakovi ne postoje te stručnjacima preostaje zaključivati na temelju djetetova ponašanja i funkcioniranja općenito.

Kod zlostavljane djece javljaju se prije svega brojne smetnje na emocionalnom planu, tj. intenzivni osjećaji kao što su: ljutnja, tjeskoba, bespomoćnost, strah od odlaska kući nakon škole, strah od mraka i odlaska u krevet; strah od zatvorenih vrata, kupaonice (ovisno o tome gdje se događalo zlostavljanje) i soba sa samo jednim vratima; strah od svlačenja na tjelesnom odgoju; izoliranost, sram, krivnja; strah od fizičkog kontakta, posebno oko područja genitalija; strah da budu sami s određenim ljudima; plač, depresija; zbunjenost, osjećaj izdaje i drugi. Mnoge od ovih smetnji podudaraju se s post-traumatskim stresnim reakcijama. Kod seksualno zlostavljane djece specifična je i pojava seksualiziranog ponašanja, tj. neobičajeni interes za svoje i tuđe genitalije, česta masturbacija, upotreba «prostih» riječi, crteži s naglašenim seksualiziranim detaljima, crteži koji pokazuju genitalije, kroz odjeću, čudne izjave poput: «Brat mi noćas nije dao spavati. Ne volim tu igricu s jezikom.», guranje objekata u vaginu ili rektum, miješanje osjećaja sa seksualnim ponašanjem, promiskuitet i prostitucija u adolescenciji.

Dijete također može iskazivati i druge upozoravajuće znakove u ponašanju, npr. prisutna je zamjena uloga u obitelji, dijete odbija ili moli da ne ostane s određenom osobom, počinje ponovo mokriti u krevet, tepati, dudati palac (regresivno ponašanje), želi znati sve što će se dalje događati i ima potrebu za kontrolom, ili se pak osjeća posve bespomoćno, konstantno se želi «dobro ponašati», pretjerano je poslušno, laže, povučeno je ili hiperaktivno, ima noćne more...Može se početi i samodestruktivno ponašati; koristiti drogu, alkohol, pokušati suicid, nedovoljno jesti ili se prejedati, ozljeđivati se, bježati od kuće... Općenito, ova djeca ispoljavaju i razne smetnje u odnosu s bliskim ljudima, u smislu poremećaja privrženosti te je trajno prisutno nepovjerenje u druge. Neke česte osobine zlostavljane djece uključuju nisko samopoštovanje tj. lošu sliku o sebi, anksioznost i depresivnost. Ako je zlostavljanje bilo intenzivno ili dugotrajno, djeca mogu imati psihosomatske tegobe, druge medicinske poremećaje i bolesti nepoznatog uzroka te znakove disocijacije/izbjegavanja. Nažalost, mnogi

od ovih simptoma slični su karakteristikama druge djece koja imaju emocionalne poremećaje ili poremećaje ponašanja, a nisu zlostavljana. U stvari, većina ovih simptoma indikatori su povišenog stresa i/ili traumatiziranosti djeteta i može ih uzrokovati niz faktora, poput stresnih ili traumatskih događaja. Stoga je važno da stručnjaci budu oprezni u zaključivanju o tome da se zlostavljanje dogodilo samo zato što su kod djeteta ili adolescenta prisutni neki od gore navedenih simptoma.

20. Kako ću prepoznati i provjeriti da se zlostavljanje dogodilo?

Provjera zlostavljanja je složen proces, posebno u sklopu vještačenja, tj. forenzične obrade. U većini slučajeva seksualnog i emocionalnog zlostavljanja, ne postoji dovoljno medicinskih dokaza koji bi potvrdili zlostavljanje, a vrlo rijetko postoje svjedoci. Stoga su najvažnije metode procjene: intervju, promatranje i usporedba iskaza s informacijama dobivenim od drugih osoba. Zaključak se osniva na konzistentnosti optužbi i navoda, detaljnom i jednoobraznom opisu zlostavljanja, indikacijama kontinuiteta zlostavljačkog ponašanja, opisima konteksta, i pratećim djetetovim izražavanjem emocija. Ipak, stručnjak treba biti oprezan prije no što sebi dodijeli ulogu da provjeri i uvjeri se da se zlostavljanje dogodilo. Ako postoji razumna i opravdana sumnja da se zlostavljanje možda dogodilo, treba obavijestiti odgovarajući Centar socijalne skrbi, radije nego preuzeti ulogu istraživača/detektiva. Stručnjaci trebaju dobro razlikovati prepoznavanje sumnje na zlostavljanje od zaključivanja da se ono zaista dogodilo.

Važnu ulogu u dokazivanju zlostavljanja imaju vještaci, stručnjaci posebno educirani u ispitivanju djece. Koristeći dobro uvježbane tehnike vođenja razgovora s djetetom, oni nastoje stvoriti okruženje u kojem će dijete najoptimalnije i najobjektivnije moći ispričati što mu se dogodilo, sa što više relevantnih detalja. Neke od nezaobilaznih faza u ovakvom ispitivanju su:

- * Uvod - bolje upoznavanje djeteta, objašnjenje toga što će se događati, dogovaranje pravila
- * Provjera mogućnosti djeteta da pruži vjerodostojan iskaz
- * Procjena djetetovog intelektualnog, emocionalnog i socijalnog razvoja
- * Razgovor o samom događaju zlostavljanja, pri čemu je naglasak na adekvatnoj upotrebi pitanja i nesugestibilnosti
- * Završetak; razgovor o osjećaju sigurnosti, zaštiti i samozaštiti

21. Postoje li neke psihologijske mjere koje pomažu pri procjeni žrtava zlostavljanja?

Ne postoje još standardizirani profili žrtava. Ipak, postoje mjere koje mogu pomoći pri procjeni. Inventari ponašanja za djecu, upitnici o dječjem ponašanju za skrbnike, zatim objektivni i projektivni testovi i upitnici ličnosti, anatomske lutke i crteži mogu puno pomoći u prikupljanju podataka o trenutnom emotivnom funkcioniranju djeteta. Anatomske lutke i crteži ne pružaju definitivne zaključke, i ne postoji usaglašeno mišljenje stručnjaka o njihovoj upotrebi u procjeni zlostavljanosti djeteta. No, u svakom slučaju mogu poslužiti kao dragocjene informacije pri procjeni zlostavljanja.

22. Što moram posebno uzeti u obzir pri procjeni žrtava zlostavljanja?

Dob žrtve je važan faktor kojeg treba uzeti u obzir pri procjeni zlostavljanja, posebno kad je dijete predškolske dobi. Ograničene verbalne i kognitivne sposobnosti male djece utječu i na izbor tehnika koje možemo koristiti i otežavaju provjeru dječjih iskustava. Predškolci mogu biti izazov u procjeni, kad posumnjamo na zlostavljanje. Kod njih je proces procjene više usmjeren na promatranje i upotrebu igre, a manje na intervju i testiranje. Kako bi se proveo klasičan forenzični intervju, preduvjet je dob od tri godine starosti. Prije te dobi, većina će se

informacija prikupljati od skrbnika i drugih osoba bliskih djetetu. Osnovnoškolci imaju puno bolju mogućnost razgovora o detaljima, no u ovoj dobi može se javiti sram i svjesna želja da neke stvari ne ispričaju. Kod adolescenata se može javiti snažan otpor ispitivanju, nepovjerenje i potreba da imaju kontrolu nad onim što će se događati te je dobro o tome voditi računa. Ukoliko stručnjak dolazi u kontakt s djecom s posebnim potrebama, važno je uzeti u obzir njihove mogućnosti iskaza, koristiti njima bliske kanale i metode te ukoliko se mentalna dob razlikuje od kronološke, prilagoditi tome razinu procjene.

Iskaz djeteta razlikovat će se i ovisno o djetetovom osjećaju sigurnosti. Tako npr. ukoliko dijete još uvijek živi sa zlostavljačem, bolje je ne provoditi forenzični intervju, jer bi mogao biti previše ugrožavajući za dijete.

Porijeklo djeteta i kultura iz koje potječe također su bitni faktori koje je dobro uzeti u obzir. Čak i optužbe za zlostavljanje mogu biti uvjetovane kulturom u nekim aspektima. Npr., u različitim kulturama, roditelji imaju različite stavove o tome što je prihvatljivo ponašanje, o kažnjavanju i sakrivanju nagosti. Važno je ovo znati kako bi se stručnjak uvjerio da je ono što se događa zlostavljanje, a ne samo kulturalna specifičnost. U ovakvim slučajevima dobro je koristiti zakonske definicije zlostavljanja kako bi se zadržala objektivnost. Ipak, ponašanje koje odgovara zakonskoj definiciji zlostavljanja djece treba prijaviti čak i kad ga neke kulturalne norme smatraju prihvatljivim; kulturalna različitost ne opravdava zlostavljanje ako je ono prisutno prema zakonskim definicijama.

Intervencije sa zlostavljanom djecom

Na području zlostavljanja djece, intervencije s djecom ponekad zahtijevaju angažiranost stručnjaka i izvan okvira terapijskog tretmana, kako bi kontaktirao druge uključene institucije. Ključno je da stručnjak pažljivo i sa senzibilitetom koordinira potrebe, višestruke uloge i jedinstvene zahtjeve terapije. U idealnom slučaju, terapeuti, kao i drugi stručnjaci trebali bi izbjegavati miješanje u druge uloge - npr. preuzimanje uloge odvjetnika. Zastupanje djeteta u pravnom smislu dobro je prepustiti drugim službama, ili postavljenom skrbniku. U ovom dijelu teksta dotaknuti su ovakvi i slični problemi.

23. Kakvi su emocionalni zahtjevi koje pred nas postavlja kontaktiranje službi socijalne skrbi i drugih institucija u slučajevima zlostavljanja?

Emocionalni teret može biti velik. Većina nas ima snažne emocionalne reakcije na pomisao da dijete može biti fizički, seksualno ili emocionalno zlostavljano od strane roditelja ili skrbnika. Ovi osjećaji, ako ih ne osvijestimo i ne proradimo, mogu pogoršati naše stručno pružanje podrške žrtvama, skrbnicima, zlostavljačima i obitelji.

Složeni sustavi (kao što su centri socijalne skrbi, policijske postaje, sudovi, zdravstvene ustanove, škole) često moraju zajednički reagirati. Svaki ima svoju strukturu i svoje ciljeve. Uključivanje ovih složenih sustava, moguća kaznena procedura, složenost potreba zlostavljane djece i njihovih obitelji, i osobne reakcije stručnjaka mogu se ispreplesti na način da sve postane vrlo stresno za sudionike.

Važno je biti svjestan znakova koji upućuju na sagorijevanje na poslu te koristiti sustav stručne pomoći, uključujući savjetovanje, superviziju i grupe podrške kako bismo se borili protiv ovakvog stresa.

Uloga multidisciplinarnog pristupa na ovom području je od izrazite važnosti budući da dijagnostika i opservacija djeteta od više različitih stručnjaka (primjerice psihijatra, psihologa, defektologa, pedijatra) pridonosi kvalitetnijoj i detaljnijoj procijeni djeteta i njegovih

potreba, čime se i izloženost stresu smanjuje budući da je odgovornost podijeljena među članovima multidisciplinarnog tima, a na zajedničkim supervizijama slučajeve mogu se prorađivati i emocionalne reakcije stručnjaka na pojedine slučajeve.

Na kraju, valja naglasiti kako rad sa zlostavljanom djecom može biti vrlo kreativan, ispunjavajući i smislen posao, ali istovremeno i zahtjevan, emocionalno težak te stresan. Stoga je izrazito važno da stručnjaci koji se bave ovim poslom vode brigu o sebi, svom tjelesnom i mentalnom zdravlju te da općenito ispunjavaju vlastite potrebe na svim razinama. Sretna i privatno zadovoljna osoba moći će i više “dati” svojim klijentima.

24. Koje su sve uloge psihologa pri pružanju podrške i suradnji sa službama uključenim u cijeli postupak?

Psiholog ovdje ima mnoge uloge, od kojih neke provodi istovremeno. Jedna od njih uključuje psihologijsku procjenu kako bi se odredio traumatski utjecaj zlostavljanja na žrtvu, mentalni status skrbnika, kvaliteta obiteljskog funkcioniranja i napredak tijekom tretmana. Druga uloga odnosi se na individualnu, partnersku, grupnu ili obiteljsku terapiju za žrtve zlostavljanja i druge relevantne osobe u njihovom životu. Psiholog svojim stručnim mišljenjem olakšava svim sudionicima (drugi uključeni psiholozi, stručnjaci mentalnog zdravlja, članovi obitelji, odvjetnici, socijalni radnici, učitelji i školski stručnjaci mentalnog zdravlja) postupak dolaženja do istine u pravcu sastavljanja dokaznih prijedloga, olakšava posao utvrđenja činjenica sudu, motivira i navodi stranke u postupku na stavljanje relevantnih i opravdanih dokaznih prijedloga, vrlo je mjerodavan svjedok u postupku, može u ulozi vještaka u postupku dati relevantno i stručno mišljenje o stanju djeteta, o čemu može ovisiti i kvalifikacija kaznenog djela, kao i stručnu prognozu stanja, što sveobuhvatno doprinosi boljoj zaštiti djeteta.

25. Kakvu je pomoć potrebno pružiti zlostavljanom djetetu?

Nakon što smo zaštitili dijete od daljnjeg zlostavljanja, sveukupan terapijski cilj je pomoći djetetu i njegovim primarnim skrbnicima da se vrate na dobru razvojnu stazu ili postaviti temelje za nju, tako da normalan zdrav razvoj za dijete i obitelj mogu početi ili nastaviti se, s najmanjom mogućom posljedicom. Specifični ciljevi i terapijske smjernice u tretmanu individualno se određuju, ovisno o:

- a) psihološkom i razvojnom statusu djeteta i njegovih primarnih skrbnika,
- b) prirodi, tipu i traumatskom utjecaju zlostavljanja te percipiranom značenju doživljenog zlostavljanja, kao i osjećaju odgovornosti za zlostavljanje (djetetovom, i članova obitelji),
- c) reakcijama djeteta i značajnih drugih na otkrivanje zlostavljanja,
- d) dostupnosti figura privrženosti i sustava podrške u životu djeteta i skrbnika,
- e) motiviranosti djeteta i obitelji za tretman i promjenu.

Jedna od “najljekovitijih” komponenti tretmana zlostavljanog djeteta je upravo odnos djeteta i terapeuta, kroz kojeg dijete uči da može biti blisko s nekim bez opasnosti i kroz kojeg uči ponovo vjerovati nekome. Česta terapijska usmjerenja u radu sa zlostavljanom djecom mogu uključivati i: razvijanje osjećaja sigurnosti, povjerenja, pozitivnog samopoimanja i zdravih odnosa. Radi se na pitanjima i osjećajima srama, odgovornosti, krivnje, okrivljavanja, nemoći i ljutnje; primjerenim načinima emocionalne i seksualne ekspresije, stjecanju vještina sigurnosti (osobito kod seksualno zlostavljane djece), smanjenju neprihvatljivog seksualnog ili agresivnog ponaš

Piše: Prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander

NAŠE ISTRAŽIVANJE: Koliko vremena i uz koje rizike djeca provode na internetu i Facebooku

RIJEČ RAVNATELJICE Hrabri telefoni Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba proveli su ove godine istraživanje o iskustvima i ponašanju djece na internetu i na društvenoj mreži Facebook, na uzorku od 1489 djece u Hrvatskoj, u dobi od 11 do 18 godina, u školama u ruralnim i u urbanim sredinama. Potvrđeno je ono što smo i očekivali: postoji gotovo potpuna pokrivenost dječje populacije Facebook mrežom. Naime, čak 93% djece ima otvoren Facebook profil, a njih 18% i više njih. Većina ispitane djece, njih 68%, otvorilo je svoj profil prije 13-te godine, koja je granična starost kada je dozvoljeno pristupanje ovoj društvenoj mreži.

Objavljeno: 04.10.2013. | [Pročitajte više >](#)

SOCIJALNA KOMPETENCIJA DJETETA: Zašto je važna i kako ju razvijati

RAZVOJ DJECE TEME Djeca koja doživljavaju podršku, poticanje, prihvaćanje i hvaljenje u obitelji, izgrađuju pozitivan odnos s roditeljima koji rezultira pozitivnom slikom o sebi, prosocijalnim ponašanjem i potiče pozitivno socijalno funkcioniranje. S druge strane, djeca koja doživljavaju roditeljsko odbijanje pokazuju agresiju i neprijateljstvo prema drugima, imaju slabije samopoštovanje i pokazuju nisku razinu prosocijalnog ponašanja.

Objavljeno: 06.02.2014. | [Pročitajte više >](#)

Hrabri telefon odgovora na potrebu za zaštitom i sigurnošću svakog pojedinog djeteta. Hrabri telefon omogućuje da se dječji glas čuje te sustavno radi na prevenciji okrutnosti i nepravde prema djeci. U svom radu, Hrabri telefon se vodi načelima stručnosti i dostupnosti.

HRABRI telefon

“

Roditelji su ti koji trebaju brinuti o djeci, a ne obrnuto. Ponekad možemo htjeti razveseliti svoje roditelje, jer vidimo da su tužni. No, djeca nisu odgovorna za bračnu sreću svojih roditelja.

DOBRO JE ZNATI Iz knjige "Moji se roditelji razvode", autora Gordane Buljan Flander i Predraga Zarevskog

© Copyright 2008.-2011. Poliklinika za zaštitu djece grada